

ارائه تصویر مطلوب بسیج دانشجویی تراز مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری (دام‌زله)

محمدحسین شادمان فر*^۱، محمدحسین علیپور^۲، مجتبی حسینی قره تپه^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱۲

فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، سال بیست پنجم، شماره ۹۶، پاییز ۱۴۰۱

 20.1001.1.1735501.1401.25.96.6.5

چکیده

بسیج دانشجویی با بهره‌مندی از ویژگی‌های خاص در نیروی انسانی فرهیخته و نخبه، چرخه کامل نقش‌آفرینی از مسئله‌شناسی تا اقدام میدانی، گستره جغرافیایی کل کشور و جامعیت موضوعات مرتبط، به‌عنوان قشری پیش‌برنده ناظر به سایر اقشار جامعه از اهمیت ویژه‌ای ناظر به اهداف عالی انقلاب اسلامی برخوردار است؛ اما عدم ترسیم وضعیت ایده‌آل کنشگری و نقش‌آفرینی این تشکل دانشجویی با اتکا به منبعی متقن و واحد می‌تواند منجر به حرکت‌های غیرهدفمند و عدم تجمیع ظرفیت‌های این قشر در مسیر مسائل اولویت‌دار انقلاب اسلامی و در نتیجه انحراف این قشر از مأموریت اصلی خود شود. پژوهش حاضر باهدف ارائه تصویر مطلوب بسیج دانشجویی تراز مبتنی بر نظام فکری مقام معظم رهبری به بررسی ۱۲۸ سخنرانی از بیانات ایشان پرداخته که از این میان ۳۴ سخنرانی کاملاً مرتبط با موضوع، ۵۰ سخنرانی دارای ارتباط کم و ۴۴ سخنرانی دارای مضامین تکراری بوده که در مسیر تحلیل قرار نگرفت. پژوهش از نوع کیفی و روش مورد استفاده در آن تحلیل مضمون است. پس از بررسی ۳۸ سخنرانی مرتبط، ۸۶ شناسه استخراج گردید که در قالب ۴۸ مضمون پایه و ۱۳ مضمون سازمان‌دهنده و ۴ مضمون فراگیر شامل «فلسفه وجودی، رسالت و اهداف»، «بستر تحقق رسالت و اهداف»، «فرهنگ و ویژگی‌های متمایزکننده» و «عناصر مقوم تشکل دانشجویی» سازماندهی شد و الگوی جامع نقش‌آفرینی ایده‌آل و مطلوب بسیج دانشجویی مبتنی بر نظام فکری مقام معظم رهبری استخراج گردید.

کلیدواژه:

بسیج دانشجویی؛ تشکل مردمی؛ تشکل دانشجویی تراز؛ تصویر مطلوب؛ ویژگی‌های تشکل انقلابی.

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران (نویسنده مسئول) پست الکترونیک: shadmanfar.mh@ihu.ac.ir

^۲ استادیار، دانشکده پیامبر اعظم (ص)، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران پست الکترونیک: mh.alipoor@ihu.ac.ir

^۳ پژوهشگر، پژوهشکده کوثر، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران پست الکترونیک: mojtatabaa.hgs@gmail.com

۱- مقدمه و بیان مسئله:

۱-۱- مقدمه موضوع

کلیدی‌ترین نقطه آغاز حرکت هر مجموعه‌ای، تصویری روشن و دقیق از غایت و آینده ایده‌آل مجموعه است. هرچه این مجموعه بزرگ‌تر باشد به همان نسبت نتایج توجه به غایت و تصویر ایده‌آل، پربارتر و منجر به تأثیرگذاری بیشتر در حل مسائل کلان شده و تبعات عدم توجه به آن نیز سنگین‌تر و غیرقابل جبران خواهد بود. تصویر ایده‌آل که معمولاً در بردارنده عبارت‌هایی از جمله چشم‌انداز، هدف نهایی و ... است، مقصود و هدف اصلی تحول می‌باشد. رویکردهای تحولی با نگاه به وضعیت ایده‌آل سازمان در تلاش‌اند تا تمام ظرفیت‌ها و امکانات را تجمیع کرده و تمام فعالیت‌های مجموعه را به سمت تصویر مطلوب جهت‌دهی کنند. نهاد بسیج به‌صراحت بیانات امامین انقلاب، از پیشران‌های حرکت در مسیر گام‌های پنج‌گانه تمدن‌سازی است که تحقق اولین مراحل آن یعنی انقلاب اسلامی و نظام اسلامی، اساساً بدون حضور این قشر امکان‌پذیر نبوده است (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۰). در این میان بسیج دانشجویی یکی از اقشار نخبه و جهت‌دهنده محسوب می‌شود که در سومین گام تمدن یعنی دولت اسلامی رکن اساسی نقش‌آفرینی را در قالب جریان حلقه‌های میانی بر عهده دارد (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۸) که به‌عنوان یکی از تشکل‌های مردم‌نهاد که از یک سو به نهادی به نام سپاه پاسداران در قالب بسیج مستضعفین اتصال معنادار داشته و از سوی دیگر به نهاد علم یعنی دانشگاه مرتبط است. (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای بسیج دانشجویی دانشگاه‌ها ۱۳۸۶/۰۲/۳۱) اگر اهداف عالی انقلاب اسلامی را زمینه‌سازی ظهور حضرت بقیه‌الله‌الاعظم به‌منظور حاکمیت اسلام بر جامعه و تحقق عبودیت الهی در نظام‌های اجتماعی در قالب تمدن نوین اسلامی بدانیم و رسالت بسیج را پاسداری از انقلاب برای دستیابی به این اهداف عالی تعریف کنیم که متوجه آحاد بسیجیان است که نگذارند کوچک‌ترین خللی در حرکت انقلاب اسلامی به سمت ظهور با مختصات فوق (تمدن نوین اسلامی) ایجاد شود، بسیج دانشجویی به‌عنوان قشری فرهیخته و نخبگانی نقش محوری و اساسی مسئله‌شناسی، برنامه‌ریزی، ارائه راه‌حل و ... را بر عهده دارد و بر این اساس در دانشگاه نیز نقش عنصری را در میان تشکل‌های دانشجویی بر عهده دارد (خرمشاد و آدمی، ۱۳۸۸، ص ۱۸۵-۱۸۴) در نتیجه باید آرمان خود را در این راستا تعریف کند. با توجه به اهمیت ویژه این تشکل در مسیر حرکت انقلاب اسلامی هرگونه انحراف در تعیین تصویر مطلوب منجر به جهت‌گیری و خروجی متفاوت خواهد شد امری که متأسفانه در عرصه اقدامات این تشکل دانشجویی در سال‌های

مختلف قابل مشاهده است. عدم مراجعه نظام‌مند به اندیشه مقام معظم رهبری در این خصوص باعث شده بسیج دانشجویی در فرآیند تمدن اسلامی از مسیر اصلی خود فاصله گرفته و طبق برداشت‌های سلیقه‌ای افراد مورداستفاده قرار گیرد. حتی قضاوت و اظهارنظر در این خصوص نیز نیازمند تصویری یکپارچه و قابل‌اعتنا تحت عنوان تصویر مطلوب یا ایدئال بسیج دانشجویی است که به‌عنوان اساسی‌ترین گام تحول در این مجموعه موردنیاز بوده و همه امور تحولی برای تحقق این تصویر، تعریف‌شده و معنی می‌یابند.

۱-۲- ضرورت موضوع

پس از تبیین جایگاه تصویر مطلوب در جهت‌دهی به ظرفیت‌های سازمان بسیج دانشجویی در مسیر اهداف عالی انقلاب اسلامی، این سؤال پیش می‌آید که آیا تصویر مطلوب به‌صورت نظام‌مند و یکپارچه تدوین و بیان شده است؟ و در صورت تدوین، از چه منبعی استفاده شده است؟ به‌عبارتی دیگر حجیت الگوهای ارائه‌شده در صورت وجود، چگونه قابل دفاع است؟ در مرحله اول می‌توان ادعا نمود که هیچ‌یک از تلاش‌های مرتبط با ترسیم وظایف بسیج دانشجویی، تصویری یکپارچه و نظام‌مند یا به عبارتی چارچوبی ساختارمند از وضعیت ایده‌آل و تصویر مطلوب بسیج دانشجویی بیان نکرده‌اند و از سوی دیگر اندک تلاش‌های صورت‌گرفته ابتدایی بر منبع دارای حجیت ندارد. بسیج دانشجویی اگر تشکلی در اتصال به انقلاب اسلامی است؛ منبعی جز اندیشه مقام معظم رهبری حجیت شرعی برای ترسیم وضعیت مطلوب آن را ندارد همان‌طور که به‌صراحت در بیانات مقام معظم رهبری نیز بیان شده که فرمودند آنچه ما به شما می‌گوییم، درواقع برای همه مدیران و مسئولان بخش‌های گوناگون در سطوح مختلف، حجیت دارد و باید رعایت کنند (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۵). البته هر نوع تجمیعی از بیانات یا مکتوبات مقام معظم رهبری در خصوص بسیج دانشجویی به معنای ترسیم وضعیت مطلوب نیست. مواجهه نظام‌مند با اندیشه ایشان با استفاده از روشی معتبر و بهره‌مندی از تمام منابع در دسترس و استخراج تصویری منسجم و یکپارچه از انتظارات ایشان از شکل بسیج دانشجویی فعالیت‌ی است که تا به حال به‌طور دقیق انجام نشده است.

۱-۳- اهمیت موضوع

تصاویر در شکل‌گیری آینده مطلوب و یا نامطلوب نقش بسیار مهمی دارند؛ درواقع تصاویر در ابتدا ذهنی‌اند و سپس عینیت پیدا می‌کنند و به واقعیت تبدیل می‌شوند (ظفری و همکاران، ۱۳۹۶، ص ۱۶). تصویر مطلوب به‌عنوان مهم‌ترین رکن جهت‌دهنده به سیاست‌ها و فعالیت‌ها در بسیج دانشجویی در صورتی که منطبق بر انتظارات مقام معظم

رهبری تنظیم شده باشد بازویی توانمند، پویا و پیش‌برنده در نسبت با سایر اقشار جامعه را ایجاد و در اختیار اهداف عالی انقلاب اسلامی قرار می‌دهد و در صورت عدم ترسیم صحیح تصویر مطلوب، چنین توان و ظرفیتی نه‌تنها در نسبت با اهداف انقلاب قرار نگرفته بلکه به‌عکس خود تبدیل شده و در مسیری غیر از مسیر اهداف موردنظر به فعالیت خواهد پرداخت. بسیج دانشجویی با توجه به برخی ویژگی‌ها به‌عنوان قشری خاص و ویژه در میان سایر اقشار محسوب می‌شود که در مجموع نقش پیش‌برندگی را برای آن در نسبت با سایر اقشار قرار می‌دهد. بسیج دانشجویی از حیث نیروی انسانی از افراد فرهیخته جامعه یعنی دانشجویان بهره می‌برد که غالباً جزء قشر جوان محسوب می‌شوند و روحیات و انگیزه و شورونشاط جوانی در آن‌ها مانع از محافظه‌کاری^۱ و خمودگی می‌شود و مدام در نسبت با وقایع و اتفاقات اجتماعی حساس می‌باشند و اندیشمندان متعدد رشد و اثربخشی ایشان در مواجهه و ارتباط با یک گروه، تشکل یا فعالیت خاص را تصریح می‌کنند (Dunkel et al., 2014). از سویی دیگر این قشر به دلیل اتصال به نهاد علم یعنی دانشگاه، ظرفیت دانشی دانشگاه‌های کشور را در اختیار دارد که در مساله‌شناسی و حل مسائل جامعه می‌تواند از این ظرفیت بهره‌بردار. همچنین به لحاظ جغرافیایی تمام استان‌ها و بیشتر شهرستان‌های کشور نقطه هدف جغرافیایی این قشر می‌باشد به‌عبارتی دیگر در هر نقطه‌ای که دانشگاهی وجود دارد نقطه تأثیرگذاری این قشر نیز محسوب می‌شود. به لحاظ نحوه نقش‌آفرینی نیز جزء معدود اقشاری می‌باشند که تمام چرخه نقش‌آفرینی و تأثیرگذاری اجتماعی از مساله‌شناسی و ارائه‌اره حل مسائل گرفته تا گفتمان‌سازی و مطالبه‌گری و در نهایت اقدام میدانی را در حیطه توان، اختیارات و سوابق خود دارا می‌باشند. بسیج دانشجویی با این مختصات و ویژگی‌ها و گسترده جغرافیایی، موضوعی، نیروی انسانی و نحوه نقش‌آفرینی تبدیل به ظرفیتی شده که موردتوجه ویژه دشمنان نیز قرار داشته و دارد. تلاش جبهه معاند همیشه بر ایجاد خطای محاسباتی و خارج کردن این قشر از مسیر اصلی نقش‌آفرینی برای اهداف انقلاب اسلامی بوده است و در این راستا اضافه بر پررنگ کردن شبهه مساله‌ها و غیر مساله‌ها به‌جای مسائل واقعی، جای مسائل اصلی و فرعی و مسائل گلوگاهی و غیر اولویت‌دار را نیز جابجا کرده است. آنچه در تفوق دشمنان در ایجاد چنین انحرافی بسیار کمک‌کننده بوده و هست، ایجاد تصویر مطلوب غیرواقعی و انحرافی برای این سازمان است. بر این اساس ریشه غالب انحرافات در برخی نقش‌آفرینی‌های بسیج دانشجویی را باید در ترسیم تصویر مطلوب غیر منطبق بر نیازهای واقعی، اصلی و

¹ - Conservatism

اولویت‌دار انقلاب اسلامی جستجو کرد و راه‌حل جلوگیری از این انحرافات نیز در ارائه این تصویر مطلوب مبتنی بر اندیشه مقام معظم رهبری است.

۴-۱- مسئله اصلی

تصویر مطلوب، توصیفی زنده، پویا و هنرمندانه از دورنمای مطلوب بسیج دانشجویی و ترکیبی آرمان‌گرایانه از ارزش‌های کارکردی و توانمندی‌های محوری در قالب کلمات و جملات است. این توصیف باید به‌گونه‌ای نظام‌مند از منبعی مطمئن که در اینجا بیان و بنان امامین انقلاب اسلامی است، تصویری جامع از آینده مطلوب را به تصویر بکشد به‌طوری‌که پاسخ‌هایی واحد در جواب سؤالات زیر برای مخاطبان به وجود آید:

سؤال اصلی: تصویر مطلوب نقش‌آفرینی بسیج دانشجویی تراز از منظر مقام معظم رهبری چیست؟

سؤالات فرعی

۱. رسالت و اهداف^۱ بسیج دانشجویی چیست؟
۲. ویژگی‌های درونی بسیج دانشجویی جهت تحقق این اهداف و رسالت‌ها چیست؟
۳. عرصه‌های موردنیاز تحول جهت تحقق اهداف و رسالت‌ها چیست؟
۴. بسیج دانشجویی نیازمند اتخاذ چه رویکردهایی در هر عرصه می‌باشد؟
۵. عناصر مقوم بسیج دانشجویی (دخیل در تحول بسیج دانشجویی) چیست؟ و اولویت جهت شروع تحول از کدام رکن می‌باشد؟

۵-۱- نحوه سازمان‌دهی مقاله

در این پژوهش برای دستیابی به اهداف پژوهش و در راستای پاسخ به سؤالات بیان‌شده، از روش تحلیل مضمون استفاده شده است. بدین منظور در آغاز پژوهشگران، منابع مرتبط با تصویر مطلوب تشکل دانشجویی انقلابی مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری مدظله و تعریف مناسب بسیج دانشجویی، ویژگی‌های درونی بسیج دانشجویی، عرصه‌های موردنیاز تحول، رویکردها و عناصر مقوم بسیج دانشجویی جهت شروع تحول را بررسی و مطالعه نموده و در ادامه با اختصاص مفاهیم به جملات مرتبط مقام معظم رهبری مدظله، کدگذاری‌های انجام‌شده را طبقه‌بندی کرده‌اند. در گام بعدی با استخراج مضامین به هر کد، مضامین یادشده را در طبقات معین قرار داده و گزاره‌های مرتبط با هر یک از مضامین در طبقه مربوطه قرار داده شده است. در پایان نیز گزارشی مشتق از گزاره‌ها و مضامین سازمان‌دهنده مرتبط با هریک از گزاره‌ها، ارائه گردید.

1 - Targets

۲- ادبیات موضوع و پیشینه

۲-۱- ادبیات نظری

انجمن‌های داوطلبانه^۱

انجمن‌های داوطلبانه مؤسساتی‌اند گروهی سازمان‌دهی شده، متشکل از اشخاص و در جهت علایق اعضا، مستقل از دولت^۲ و دارای شکل‌های انتفاعی و غیرانتفاعی می‌باشند. به‌طور کلی، انجمن‌های داوطلبانه بر اساس ویژگی‌های شرکت‌کنندگان، مانند سن، جنس، وضعیت تأهل، پیشینه اقتصادی - اجتماعی، قومیت و نژاد تجزیه و تحلیل شده است (Smith & Freedman, 1972). راهبرد اصلی انجمن مشارکت و نسبت به سازمان‌های دیگر تفاوت اساسی داشته که ناشی از کنترل سامانی، محیط سازمانی، و عضویت می‌باشد. مشارکت انجمن‌های داوطلبانه دارای قدمت بسیار زیادی هستند؛ این انجمن‌ها ساختارهای نهادیه شده‌ی یاریگری و مشارکت دارند (Janse, 2022). با رشد صنعت و تحولات گسترده در جوامع غربی، انجمن‌های داوطلبانه متحول شده و نقش بسیار مهمی در توسعه عمومی و اثرگذاری در سیاست‌های اقتصادی و دولتی در سطوح ملی و منطقه‌ای ایفا می‌نمایند (Gordon & Babchuk, 1959). اعضای آن برای هدفی مشترک دورهم جمع شده تا خدمات معینی را به‌صورت داوطلبانه و غیرانتفاعی برای خدمت به مردم اعلام موجودیت می‌نمایند (Namazi, 2002, p. 40).

تشکل‌های مردمی^۳

داوطلبانه بودن عضویت و راه‌اندازی، مشارکتی بودن، غیرانتفاعی بودن، استقلال از دولت تعاریفی مشترک از یک تشکل مردمی است. تشکل داوطلب مردمی، نهادی است مستقل، بدون وابستگی به دولت‌ها و غیرسیاسی است و توسط افرادی خیراندیش و بشردوست اداره می‌گردد. اعضای تشکل دارای اهداف مشترک و معین هستند و خدماتی مشخص را به‌صورت داوطلبانه برای مردم انجام می‌دهند (شریفی و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۷۴). تشکل‌های مردمی اعم از سازمان‌های غیردولتی و یا انجمن‌های داوطلبانه، اصلی‌ترین بستر برای بروز نظر و ایفای نقش مردم در جامعه، می‌تولند تمرینی برای مشارکت و سرمایه اجتماعی

¹ - Voluntary Associations

² - Government

³ - Popular organizations

برهم آفرینی و رشد توانمندسازی اندیشیدن و عینی افراد است (سرایی و قاسمی، ۱۳۸۱، ص ۲۸).

تشکل‌های دانشجویی^۱

دانشجو به دلیل اتصال به عرصه علم و دانش اضافه بر اشتغال به یادگیری، دارای نقش اجتماعی و سیاسی است و به‌عنوان مفسر و منتقدی اجتماعی جلوه می‌کند؛ لذا جنبش دانشجویی به معنای عمل جمعی، اختیاری، داوطلبانه و جهت‌دار برای ایجاد تغییر و تحول سیاسی و اجتماعی بروز پیدا می‌کند (خیری و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۰۵). تشکل دانشجویی گاهی از موضع پژوهش بی‌طرفانه علمی و گاهی مبتنی بر تعهدی سیاسی و یا احساس وظیفه دینی سرچشمه می‌گیرد (نقیب زاده و جانزاده، ۱۳۹۰، ص ۳۰۵). تشکل‌های دانشجویی در عرصه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و رفاهی حضوری فعال داشته و کارکردهای گوناگونی در عرصه‌های یادشده شکل می‌گیرد و این گروه‌های غیررسمی به دلیل که هویت شناخته‌شده‌ای ندارند و نظارت‌پذیری کمی دارند، از ظرفیت قانونی کم بهره‌اند (عاشوری و فائده‌علی، ۱۳۹۲، ص ۱۰۹). تشکل دانشجویی در ایران از دوران نهضت ملی و بعد از کودتای ۲۸ مرداد به‌جای اینکه یک جریان صنفی باشد و مواضعی صنفی و دانشجویی داشته باشد، در قبال مسائل بنیادین منافع ملی واکنش نشان می‌دهد؛ این موضوع یکی از نکات حائز اهمیت در تشکل‌های دانشجویی در ایران می‌باشد. در اصل دانشجو موضعش برای منفعت صنفی خویش نبود و در طلب مسئله استقلال کشور، زیر سلطه‌گر بودن، سلطه‌پذیر نبودن و اعتراض به عملکردهای حاکمیت می‌پردازد (نقیب زاده و جانزاده، ۱۳۹۰، ص ۳۰۸). مبتنی بر نظریه کارکردگرایی^۲، سیستم و ساختار نیاز به کارکردهایی دارند تا بتوانند در حالت تعادل باشند، این کارکردها نیز نیازمند ساختارند و ساختارها به شکل گروه اجتماعی و یا نهاد اجتماعی ظاهر می‌گردند. در نتیجه تشکل دانشجویی ناشی از سیستم‌های در ارتباط با یکدیگر است. تشکل‌های دانشجویی در ارتباط با سه نوع سیستم می‌باشند: سیستم فردی دانشجو، سیستم دانشگاه و سیستم اجتماعی - سیاسی که دانشجو و دانشگاه در آن استقرار دارد (ابوالحسنی، ۱۳۸۸، ص ۲). در نتیجه می‌توان گفت کارکرد یک دانشجویی در دو سطح فردی و اجتماعی است و سطح اجتماعی را در لایه‌های دانشگاه و جامعه می‌توان تعریف نمود. کارکردهای تشکل در سطح اجتماعی

1 - Student organizations

2 - Functionalism

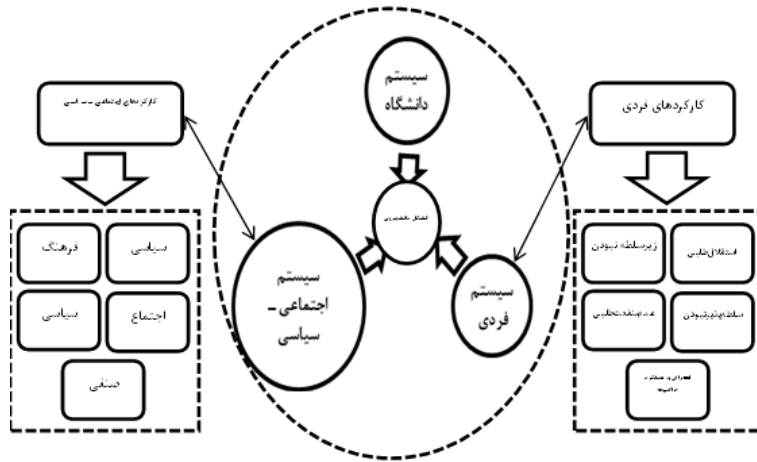

در حوزه‌های کلان علم، فرهنگ، اجتماع، سیاسی و صنفی دسته‌بندی می‌شود (شریفی و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۷۷).

بسیج دانشجویی

تعاریف متعددی درباره بسیج دانشجویی وجود دارد و به‌طور کلی می‌توان این تعاریف را در حوزه‌های نظری و عملی دسته‌بندی نمود. بسیج دانشجویی از منظر حوزه نظری مجموعه‌ای تحت کنترل و هدایت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است که در ۲ آذرماه ۱۳۶۷ با پیام تاریخی بنیان‌گذار انقلاب اسلامی باهدف پاسداری از اصول تغییرناپذیر نه شرقی و نه غربی، پاسخ به نیازهای فکری آحاد بسیجیان و سازمان‌دهی جبهه انقلاب اسلامی در نهاد علم تشکیل شده و در سال‌های بعد در بیان مقام معظم رهبری مدظله ضمن تأکید بر هندسه ترسیم‌شده توسط حضرت امام خمینی (ره) بسیج دانشجویی را این‌گونه تعریف می‌کنند: بسیج دانشجویی، یعنی دو عنوان که باهم ترکیب شده و شما شده‌اید. این، ادعای خیلی بزرگی است! شما با همه نجابت و خوبی‌ای که دارید و من هم واقعاً دوستان دارم، ادعایتان خیلی بزرگ است: بسیج دانشجویی؛ یعنی این عنوانی که در کلمه بسیج هست، خیلی مهم است؛ عنوانی هم که در کلمه دانشجو هست، آن هم خیلی مهم است. البته فرقی این است که در کلمه بسیج، حقیقتاً «بسیج‌شدن» خیلی مهم است (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۶). در سخنرانی دیگر و در دیدار با دانشجویان می‌فرمایند: ما عرض کردیم افسران جوان جنگ نرم. اعتقاد من این است - این هیچ تعارف نیست - که در این میدان، شماها افسرید؛ سرباز صفر نیستید. شما جوانید، میدان مبارزه شما هم میدان جنگ نرم است. امروز خوشبختانه جنگ نظامی نداریم؛ اگر یک وقتی جنگ نظامی هم پیش بیاید، باز پیش‌قراول‌هایش جوان‌هایند. امروز جنگ نرم مطرح است؛ نه امروز، سی سال است مطرح است. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۱). در نتیجه می‌توان گفت هدف تشکیل بسیج دانشجویی، در راستای مقابله با تهدیدات نرم دشمنان انقلاب اسلامی بوده و این تهدید می‌تواند شامل تمامی اقداماتی باشد که اهداف و ارزش‌های ما را به خطر می‌اندازد یا موجب استحاله فرهنگی می‌گردد (نائینی، ۱۳۸۸، ص ۲۸).

شکل ۱. مدل مفهومی تشکل دانشجویی

همان‌گونه که پیش‌تر بیان شد در پژوهش حاضر تلاش می‌شود با ارائه نظام‌واره‌ای از انتظارات مبتنی بر تصویر مطلوب و ایده‌آل فعالیت بسیج دانشجویی در چارچوب منظومه فکری مقام معظم رهبری نسبت به تشکل بسیج دانشجویی بپردازیم و از این مدخل ماهیت تشکل بسیج دانشجویی مطلوب مدنظر ایشان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر حرکت انقلاب اسلامی در مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی و همچنین نقش کلیدی آن، تبیین گردد؛ در نتیجه ضمن عدم پذیرش مطلق مبانی نظری بیان‌شده، به برخی از وجوه مشترک موردپذیرش امامین انقلاب اسلامی اکتفا می‌کنیم.

۲-۲- پیشینه پژوهش

ناظر به تشکل‌ها و فعالیت‌های دانشجویی و نوع نگاه‌های اندیشمندان به این مهم، پژوهش‌های متعددی صورت گرفته است که در جدول زیر به مواردی از آن که ارتباط منطقی با مسئله پژوهش داشت؛ اشاره شد.

مهم‌ترین یافته‌ها	اهداف و یا سؤالات اصلی	نویسندگان (سال پژوهش) - روش استفاده‌شده
گفتمان جنبش دانشجویی چپ کمونیست، گفتمان راست ناسیونال - لیبرال و گفتمان اسلامی در این پژوهش صورت گرفته است. بررسی جنبش‌ها در این اثر تا اوایل دهه ۱۳۴۰ معرفی شده‌اند.	شناسایی تحول جایگزین گفتمان‌های رقیب در عرصه گفتمان‌سازی جنبش دانشجویی	شیرودی (۱۳۹۱) - توصیفی - تطبیقی

عاشوری و قائد علی (۱۳۹۲) - اکتشافی و تحلیل مضمون	چالش‌ها و مشکلات مدیریت تشکل‌های دانشجویی برای استخراج شیوه صحیح مدیریت در تشکل‌های دانشجویی	مهم‌ترین مقولات مستخرج شامل ضعف در ارتباطات، تغییرات مدیریتی، ضعف در شناخت مسائل اجتماعی - فرهنگی، چالش مدیریت منابع انسانی و ضعف در هدف می‌باشد.
کچویان و کلانتری (۱۳۹۳) - تبارشناسی	کشمکش میان گفتمان سنتی و تجدیدی در فضای گفتمانی جامعه ایران و به طور خاص تشکل دانشجویی	گفتمان سنتی تشکل‌های دانشجویی را با رد عقل خود بنیاد و اصالت دادن به مؤلفه‌هایی از جمله تأکید بر خدا و دین‌محوری، جهانی کردن انقلاب توحیدی و دینی و ... بیان و تبیین نموده است.
سبحانی فر و همکاران (۱۳۹۴) - کمی و همبستگی	ارزیابی عملکرد تشکل دانشجویی در راستای مقابله با تهدید نرم شامل فعالیت‌های فرهنگی - اعتقادی، سیاسی، علمی، مطالعات و پژوهش‌ها	بازتعریف تشکل دانشجویی به‌عنوان نهاد فرهنگی، محدود نشدن به محیط دانشگاه، تعامل با سایر عناصر جامعه، توسعه دوره‌های آموزشی و توانمند ساز، تمرکز بروی فعالیت‌های علمی به‌عنوان پشتوانه محکم و ... مهم‌ترین دستاوردهای این پژوهش می‌باشد.
رنجبران (۱۳۹۴) توصیفی - تحلیلی	شناخت نقش تشکل‌های دانشجویی در مهندسی فرهنگی از نگاه دانشجویان دانشگاه تهران	برنامه‌ریزی برای مشارکت نظام‌مند دانشجویان و نهادهای دانشجویی در چارچوب قوانین و مقررات در زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی موجود در جهت تقویت ارزش‌های فرهنگ اسلامی و نظارت بر آن به‌عنوان مهم‌ترین نقش تشکل‌های دانشجویی معرفی شده است.
طهماسبی بلوک‌آباد و کمیلی فرد (۱۳۹۵) - نظریه داده بنیان	ارائه الگو عملکرد تشکل‌های دانشجویی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری	خاصیت تحرک، تربیت و تعالی بخشی تشکیلات دانشجویی به‌عنوان مقولات محوری و سپس مقولات علی، مقولات واسطه‌ای، مقولات محیطی، مقولات راهبردی و مقولات پیامدی در این راستا دسته‌بندی شده‌اند.
عاملی و حجازی (۱۳۹۶) - کیفی تحلیل داده	تأثیر انگاره‌های ذهنی گروه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری تعاملات میان گروه‌ها	پژوهش حاضر انگاره‌های جزم‌اندیشی، یکدستی در تفکر، خودمحوری، خودبرتربینی، انحصارطلبی، نداشتن رویکرد انتقادی، ساختار غیردموکراتیک، دین‌دار، دارای پوشش سنتی، ارتباطات محدود، قائل به گفتمان اسلام سیاسی برای تشکل بسیج دانشجویی معرفی می‌کند.
مطلبی و بیژن (۱۳۹۶) - توصیفی تحلیلی	جایگاه جنبش دانشجویی و آسیب‌های آن در تحولات سیاسی - اجتماعی	محورهای آسیب‌های جنبش دانشجویی را عدم تعزب، فقدان استراتژی، دکترین و تقابل به‌جای تعامل دانسته و دستاوردهای آن را کادرسازی در جریان سیاسی کشور، استقلال جنبشی و گذار از

وابستگی، محوریت علم و گزاره‌های علمی، مواجهه با جریان عظیم بحران‌ساز، مدیریت دانایی محور و تحلیل سیاسی مبتنی بر دانش می‌داند.		
معرفی ۴ مقوله اصلی اصول مدیریت شامل پیشرو بودن در جامعه، اهمیت هم‌زمان به کار و نیروی انسانی، کادرسازی، توجه هم‌زمان به تربیت تخصصی و عمومی، سیاست سازمانی و طراحی الگوی رشد، در این پژوهش بیان شده است.	الگوی نقش‌آفرینی تشکل‌های مردمی	قربانی و همکاران (۱۳۹۸) - کیفی
پنج انگاره ذهنی شخصی اعضای بسیج به اعضای انجمن اسلامی شامل مخالفت‌ورزی تجددگرایی، نسبی‌گرایی اخلاقی، سطحی‌گرایی و مطلق‌گرایی معرفی شده است.	استخراج انگاره‌های ذهنی شخصی بسیج و خویش‌تن انجمن اسلامی	عاملی و حجاری (۱۳۹۸) - کیفی تحلیل مضمون
آسیب‌های تشکل‌های دانشجویی شامل ضعف در ارتباط برون تشکلی؛ عدم هم‌افزایی اطلاعات و ترجیحات، عدم نهادمندی در راستای مشارکت جمعی؛ اخلال در رسالت تشکل‌ها، ناکارآمدی در مشارکت و تأمین اهداف جمعی و نقص در ارائه الگوی مناسب برای تمرین مشارکت اجتماعی گزارش شده است.	آسیب‌شناسی مشارکت تشکل‌های دانشجویی	سرحدی و همکاران (۱۴۰۰)
پژوهش نشان می‌دهد که متغیرهای الزام سیاسی در مشارکت سیاسی دانشجویان تأثیرگذار است و همبستگی معنا‌دار میان ابعاد الزام سیاسی و میزان مشارکت سیاسی تشکل‌های دانشجویی وجود دارد.	بررسی مشارکت سیاسی تشکل‌های دانشجویی	نوروزی و مرندی (۱۴۰۰)
الگوی تشخیص مقولات اصلی علل ضعف و افت شاخص‌های جنبش دانشجویی و عواقب منفی آن ارائه شده است. پنج مقوله تقویت‌کننده، محوری، راهبردها و پیامدهای جنبش تشریح می‌گردد.	تحلیل عوامل مؤثر بر جنبش دانشجویی پس از انقلاب	خیری و همکاران (۱۴۰۱)

وجه نوآوری مقاله حاضر نسبت به مطالعات پیشین:

در پژوهش‌های گذشته به‌صورت منسجم به الگوی جامع^۱ تشکل دانشجویی انقلابی که بتواند به‌عنوان راهنمای تشکیلاتی که مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری مدظله رسالت و اهداف بسیج دانشجویی، تعریف جامعی از بسیج دانشجویی، ارائه ویژگی‌های درونی بسیج دانشجویی برای تحقق اهداف و رسالت ترسیم‌شده توسط معظم‌له و عرصه‌های موردنیاز برای تحقق آن، نیازمندی لازم در این رویکرد و در هر یک از عرصه‌ها و همچنین عناصر

1 - A comprehensive model

مقوم بسیج دانشجویی اولویت‌بندی شده و دخیل در تحول بسیج دانشجویی ناظر بر ارکان مستخرج از مضامین بیان شده وجود نداشته است. هریک از پژوهش‌ها صرفاً به بخشی از موارد اشاره داشته و مبتنی بر دیدگاه خبرگان تشکیلاتی و یا نظریات موجود علمی می‌باشد که لزوماً قابل انتساب به انتظارات اصلی مقام معظم رهبری نمی‌باشد. این پژوهش توانسته است الگویی جامع با نگاهی تحولی برای نیل به اهداف تعیین‌شده مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری ارائه دهد. بنابراین در مقایسه با پژوهش‌های گذشته بدیع و نوآورانه می‌باشد.

۳- روش تحقیق

۳-۱- نوع تحقیق

پژوهش حاضر از نظر فلسفه، تفسیری و مبتنی بر تفسیر اطلاعات، به یافته‌ها و تصویر مطلوب را کشف می‌نماید. از جایگاه جهت‌گیری به دنبال شناسایی، تبیین ابعاد و مؤلفه‌های تصویر مطلوب بسیج دانشجویی است، می‌توان گفت که پژوهش بنیادی است و از نظر هدف، از نوع تحقیقات اکتشافی محسوب می‌گردد. در این پژوهش الگوی نقش‌آفرینی و کنشگری مطلوب بسیج دانشجویی تراز انقلاب اسلامی استخراج‌شده از بیانات مقام معظم رهبری ارائه گردید که می‌تواند برای تمام تشکلهای دانشجویی مورد استفاده قرار گرفته و در فرایندهای تصمیم‌گیری و خط‌مشی‌گذاری سازمان بسیج مستضعفین مؤثر باشد.

۳-۲- استراتژی کلی تحقیق

از آنجائی که محققان به دنبال چهارچوبی مفهومی بوده‌اند، از راهبرد تحلیل مضمون استفاده شده است و استراتژی کلی تحقیق، کیفی است و رویکرد پژوهش به صورت رفت و برگشتی قیاسی و استقرایی است؛ از جهت افق زمانی، تک مقطعی است.

۳-۳- روش‌های گردآوری داده‌ها

شیوه گردآوری داده، تحلیل و بررسی اسناد مکتوب شامل بیانات و مستندات مکتوب، اخبار، نامه‌ها و احکام موجود در ارتباط با تحقیق است.

۳-۴- روش‌های تحلیل داده‌ها

یکی از ساده‌ترین و کارآمدترین روش‌های تحلیل کیفی، تحلیل مضمون است (حسنی آهنگر و همکاران، ۱۴۰۱: ۵۷). تحلیل مضمون، اساسی‌ترین روش تحلیل کیفی به شمار می‌رود. مضمون یا تم، از طریق شناسه‌های مهم پیرامون داده و سؤالات تحقیق، مفهوم

الگوی موجود را از مجموعه داده‌ها به نمایش می‌گذارد. مضمون یک الگو درون داده‌هاست و می‌تواند توصیف و سازمان‌دهی مشاهدات و تفسیر جنبه‌های پدیده می‌پردازد (بویاتزیس، ۱۹۹۸، ص ۴). به نظر بویاتزیس^۱ (۱۹۹۸) در راستای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون و شناسه گذاری، خوشه‌بندی مضامین در طبقات انتخاب شده، استفاده می‌گردد. این روش می‌تولند داده‌های کیفی را به داده‌های کمی تبدیل کند. مضامین استخراج شده از داده‌ها و گزاره‌های موجود در بیانات مقام معظم رهبری به صورت زیر خوشه‌بندی شده‌اند:

۱. مضمون اصلی (شناسه گذاری و نکات کلیدی)؛

۲. مضمون سازمان‌دهنده (ترکیب و تخلص مضمون‌های اصلی)؛

۳. مضمون فراگیر (مضامین عالی متشکل از اصول حاکم بر متن) (Boyatzis, 1998, p. 4).
در نهایت مضمون‌های استخراج شده در ارتباط معناداری با هم خوشه‌بندی و نمایش داده می‌شوند.

۳-۵- جامعه و نمونه

جامعه مورد بررسی در پژوهش حاضر، منابع در دسترس مرتبط با پژوهش به صورت الکترونیکی و در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سید علی خامنه‌ای مدظله، سخنرانی‌های معظم‌له در بین سه قشر؛ «دانشجویان»، «بسیجیان» و «نخبگان جوان» بالغ بر ۱۲۸ تعداد سخنرانی، جمع‌آوری گردید و مورد بررسی اولیه قرار گرفت. هدف از این بررسی اول: آشنایی ابتدایی با محتوا و وسعت بیانات رهبری و دوم: تعیین سخنرانی‌ها و فرازهای کلیدی که ارتباط محتوایی و معنایی بیشتری با اهداف تحقیق داشتند بود. از این رو با استفاده از دو شاخص میزان نزدیکی و تناسب فرمایشات با سؤالات تحقیق، مجموع ۳۴ سخنرانی انتخاب و اولویت‌بندی شده و مورد مطالعه دقیق و تفصیلی قرار گرفتند. بیش از ۵۰ مورد از سخنرانی‌ها حاوی نکات مرتبطی با سؤالات تحقیق نبودند. در مورد ۴۴ سخنرانی دیگر نیز این نتیجه برای محققان حاصل شد که قریب به اتفاق مضامین استخراج شده، به نوعی در سخنرانی‌های دیگر تکرار شده و مضمون بسیار بدیع و جدیدی حاصل نشده است. فرض بر این بوده است که اگر این تحقیق بتواند تحلیل جامع و کاملی از مهم‌ترین سخنرانی‌های معظم‌له در کنار پیام تاریخی امام در

1 - Boyatzis

تأسیس بسیج دانشجویی و طلبه، ارائه نماید، در واقع تا حد زیادی توانسته تصویر بسیج دانشجویی را به فلسفه وجودی آن نزدیکتر نموده و تصویری دقیقتر طبق چارچوب اندیشه امامین انقلاب اسلامی در مورد «بسیج دانشجویی» ارائه دهد.

۳-۶- رویای و پایایی ابزار جمع آوری اطلاعات

مفهوم اعتبار به صورت طیف گسترده‌ای از اصطلاحات در پژوهش‌های کیفی تشریح شده است؛ و در پژوهش کیفی، اعتبار به توصیف و توضیح داده شود مرتبط است و به تناسب بین توضیح داده شده و توصیف داده شده می‌پردازد (پرهوده و همکاران، ۱۴۰۱: ۳۵). در این پژوهش برای اثبات روایی و پایایی ارائه تصویر مطلوب بسیج دانشجویی تراز مبتنی بر بیانات معظم رهبری توسط پژوهشگران، از روش‌های گوناگونی بهره گرفته شد که روش محوری مورد استفاده، ارجاع داده‌ها، یافته‌ها^۱ و نتایج^۲ به متخصصان دیگر می‌باشد، در این روش پس از مراحل تحلیل مضمون^۳، گام بندی انجام هر یک از مراحل و نتایج مستخرج از آن به متخصصین ارائه گردید و نظرات اصلاحی و راهنمایی ایشان بر نتایج اعمال و اصلاحات لازم و ضروری صورت پذیرفت. در فرایند استخراج مضامین سعی در استخراج مضامینی بوده که بیشترین قرابت را با ادبیات و مفاهیم مدنظر پژوهش داشته باشد و از ابداع واژگانی جز در موارد ضروری خودداری شود. در ادامه نیز متخصصین در زمینه بازبینی و اصلاحات در بازه‌های زمانی مختلف پژوهش با پژوهشگران نویسنده همکاری داشته‌اند.

مراحل انجام و به‌کارگیری روش

اولین مرحله آشناسازی محقق با داده‌های مرتبط با موضوع پژوهش و استخراج آن می‌باشد. در این مرحله کدهایی به آن‌ها اختصاص و نوعی شناسه گذاری اولیه صورت گرفت. سپس مضامین پایه مستخرج از گزاره‌ها، دسته‌بندی و در ذیل مضامین سازمان‌دهنده خوشه‌بندی گردید. این مفاهیم دارای خصوصیات و ویژگی‌های مشترک و در طبقات مشابه دسته‌بندی شدند. در ادامه مضامین سازمان‌دهنده در طبقات «فلسفه وجودی، رسالت و اهداف»، «بستر تحقق رسالت اهداف»، «عناصر مقوم بسیج دانشجویی» و «فرهنگ و ویژگی‌های متمایزکننده دسته‌بندی» شدند. پژوهش حاضر معیار برای در نظر گرفتن مقولات، ماهیت مشترک و مشابه مفاهیم می‌باشد و در پایان مفاهیم

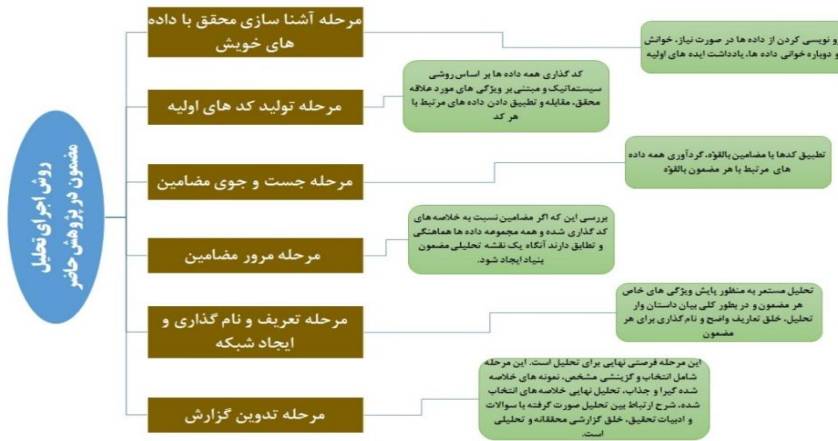
¹ - Findings

² - Results

³ - Theme analysis

مشترکی که با عنوان مضامین دسته‌بندی شده‌اند در قالب الگویی منسجم به‌عنوان تصویر مطلوب تشکل دانشجویی انقلابی مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری مدظله استخراج و ارائه می‌شوند.

شکل ۲. روش اجرای تحلیل مضمون در پژوهش حاضر

۴- یافته‌های تحقیق

با توجه به مطالعه صورت گرفته و اختصاص مفاهیم اولیه به عبارات مستخرج مرتبط با موضوع پژوهش، ۸۶ کد از متن بیانات استخراج گردید که بخشی از کدهای باز ارائه می‌شود:

جدول ۱. نمونه‌ای از کدهای مستخرج از متن بیانات مقام معظم رهبری مدظله مرتبط با پژوهش

ردیف	متن	کد
۱	شما نظامی نیستید؛ شما دانشجو و یک تشکل دانشجویی هستید؛ منتها یک تشکل دانشجویی که به نقطه‌ی مطمئن - ک- که عبارت است از همان نماد مقاومت - تکیه دارد؛ البته این تکیه‌گاه، تحرک او را محدود نمی‌کند، دست‌وپای او را نمی‌بندد، کار علمی او را محدود نمی‌کند، هویت او را نظامی نمی‌کند. ۱۳۸۶/۲/۳۱	تشکل دانشجویی غیرنظامی
۲	این هم هنر امام بود؛ امام رضوان‌الله‌علیه بسیج را تشکیل داد از متن مردم، بسیج، چیزی جدای از مردم نیست؛ ... بسیج در واقع یک انتخاب ویژه از میان آحاد ملت است؛ یک نماینده از مجموعه ملت است؛ بسیج این است. ۱۳۹۴/۹/۴	انتخاب ویژه از بین آحاد ملت

۳	بسیج، متن ملتی است که در مراکز نظامی و صنعتی و اجتماعی و دینی و آموزشی حضور دارد ... بسیج متن ملتی است که در سایه آموزش، سلاح به دست گرفته و در وقت نیاز کشور، همراه نیروهای مسلح، بیشترین و سنگین ترین بار را به دوش می گیرد؛ چنان که در جنگ دیده شد. ۱۳۶۸/۷/۵	نیروی برآمده از متن ملت
۴	فرق این تشکل با تشکل های دیگر این است: بسیج به معنای فرد یا مجموعه آماده برآوردن نیازهای انقلاب است، در هر زمان و از هر نوع؛ این معنای بسیج است. ۱۳۸۶/۲/۳۱	آمادگی برای پاسخ به هر نیازی در هر زمان
۵	بسیج تعریف مشخصی دارد: آحاد مردمی که باهدف والای الهی و باروحیه خستگی ناپذیر، وسط میدان، هر جایی که لازم باشد حضور پیدا می کنند، استعداد خودشان را بروز می دهند، آنچه دارند در صحنه می گذارند و از خطرات این راه هم نمی ترسند؛ یعنی جانشان را کف دست گرفته اند. ۱۳۹۴/۹/۴	خستگی ناپذیری و هدف والای الهی
۶	«بسیج»، معنایش این است که مجموعه ای مورد نظر است که در عرصه مجاهدت انقلابی حضور پیدا کرده و حضور دارد؛ غایب نیست، آماده است ... یعنی آمادگی لازم برای حضور در میدان کار، میدان مبارزه و مجاهدتی که مورد نظر است، داده ای ... عین همین معنا در بسیج دانشجویی، یا در بسیج های قشری، قهرآ وجود دارد. ۱۳۷۶/۱۱/۱۱	آمادگی و حضور داوطلبانه در میدان
۷	بسیج دانشجویی در عین آنکه یک تشکل نظم یافته و برخوردار از سازماندهی است، نه در جناح های سیاسی، هضم و حل می شود و نه خود را رقیب سازمان های دانشجویی متعارف می شمرد. ۱۳۷۷/۷/۱۴	فراجناحی بودن و عدم وابستگی به حزب یا گروه سیاسی خاص
۸	بسیج، یعنی حضور آگاهانه و فداکارانه یک انسان در مواجهه با دشمنان انقلاب و نظام و اسلام و کشور و ملت. با چنین مفهوم و حقیقتی، تنها کسی می تواند دشمن و مخالف باشد که مخالف اسلام و مصالح کشور و ملت باشد. ۱۳۸۰/۲/۱۶	حضور آگاهانه و فداکارانه
۹	انتظاری که امام از بسیج داشت، آمادگی و حضور دائمی بود؛ زیرا بسیج، پشتوانه اصلی انقلاب است. ۱۳۶۸/۶/۴	آمادگی و حضور دائمی
۱۰	حفظ موجودیت انقلاب، کار اول ماست که در استمرار نظام جمهوری اسلامی تجسم یافته است. به همین خاطر، امام <small>رحمه الله علیه</small> مکرر می فرمودند: حفظ نظام اسلامی، واجب ترین فریضه است. ۱۳۶۸/۴/۶	حافظ موجودیت انقلاب

در ادامه ۸۶ کد اولیه و ثانویه تأییدشده و در قالب ۴۸ مضمون پایه و ۱۳ مضمون سازمان‌دهنده و ۴ مضمون فراگیر استخراج و سازمان‌دهی شد. در ادامه خوشه‌بندی یافته‌های پژوهش مبتنی بر شناسه گذاری صورت گرفته، ارائه می‌گردد.

جدول ۲. خوشه‌بندی یافته‌های پژوهش مبتنی شناسه گذاری باز بیانات مقام معظم رهبری^{مدفله}

مضمون فراگیر: فلسفه وجودی، رسالت و اهداف		
مضمون	مضمون پایه	شناسه گذاری
مضمون سازمان‌دهنده	هویت دانشجویی	تشکل دانشجویی غیرنظامی ۱۳۸۶/۲/۳۱
	نماینده‌گی مردمی	انتخاب ویژه از بین آحاد ملت ۱۳۹۴/۹/۴
	هویت مردمی	نیروی برآمده از متن ملت ۱۳۶۸/۷/۵
	محدود نبودن به زمان و نیاز خاص	آمدگی برای تأمین هر نیازی در هر زمان ۱۳۸۶/۲/۳۱
	محدود نبودن به جریان سیاسی خاص	فراجحای بودن و عدم وابستگی به حزب یا گروه سیاسی خاص ۱۳۷۷/۷/۱۴
رسالت کلان	نقش‌آفرینی در چالش‌ها	نقش‌آفرینی و به میدان آمدن در تمام چالش‌های اساسی زندگی ۱۳۸۴/۳/۵
	پاسداری از انقلاب	حافظ موجودیت انقلاب ۱۳۶۸/۴/۶
	پشتوانه بودن برای مسئولین	پشتوانه مسئولین در مسیر اثبات حقانیت و کارآمدی ۱۳۸۸/۱۱/۶
اهداف کلان	پیشرفت مادی ملت و کشور	شرکت در پیشرفت مادی ملت و کشور از طریق فراگیری دانش ۱۳۷۷/۷/۱۴
	تربیت دانشجو شایسته	ساخت علمی فکری و روحی دانشجویان ۱۳۷۷/۷/۱۴
	هدایت‌گری در دانشگاه	روشن کردن چراغ ایمان و هدایت در دانشگاه ۱۳۷۷/۷/۱۴
	پاسداری از دانشگاه و کشور	جلوگیری از دست‌اندازی دشمن به دانشگاه و کشور ۱۳۷۷/۷/۱۴
	جهاد فکری و فرهنگی	پیکار فکری، فرهنگی و عقلائی ۱۳۷۷/۷/۱۴
مضمون فراگیر: بستر تحقق رسالت و اهداف		
توانمندسازی بدنه	اسلام‌شناسی و فهم انقلاب	شناخت ریشه‌ها، مبانی فکری و منطقی انقلاب ۱۳۶۸/۸/۱۰
		بصیرت داشتن و شناخت جایگاه خود ۱۳۹۴/۹/۴
		تقویت مطالعات فکری ۱۳۹۲/۵/۶
		رسوخ مفهوم انقلاب و مبانی فکری آن به اعماق جان جوان‌ها ۱۳۶۸/۸/۱۰

دشمن شناسی	<u>شناخت نوطنه دائمی دشمن (آمریکا)</u> ۱۳۹۴/۸/۱۲	<u>بهره‌مندی از سیره نورانی شهدای راه حق در</u> <u>ضربه‌زدن به دشمن ۱۳۸۷/۲/۱۴</u>	
			نظارت مستمر، توجه و انتقاد منصفانه به اوضاع کشور ۱۳۹۱/۵/۱۶
	مسئله‌شناسی	درک متعالی از مسائل کشور و جهان ۱۳۸۶/۲/۳۱	معرفت عمیق و نه سطحی نسبت به مسائل روز به‌وسیله مطالعات اسلامی ۱۳۹۱/۵/۱۶
		افزایش عیار خلوص در پیچیدگی‌های میدان امروز ۱۳۹۱/۹/۱	گرایشی، اخلاقی
	بصیرت و مشاهده حقایق از طریق نورانیت به‌دست‌آمده از اخلاص ۱۳۸۹/۹/۴	انجام کار فقط برای خدا و محض انجام‌وظیفه (نه مال و ثروت و نام و مقام و قضاوت تاریخ و انگیزه‌های نفسانی) ۱۳۷۶/۹/۵	
		در اولویت بودن تقوا و طهارت (گناه نکردن) ۱۳۹۷/۷/۱۲	
		مراقبت و تعاون در دین‌داری و معنویت یکدیگر ۱۳۸۶/۲/۳۱	
		دنبال کردن علم و دانش و تقدم خواسته‌های عمومی بر خواسته‌های شخصی ۱۳۹۴/۸/۱۲	
	رفتاری، مهارتی	کمر بسته و پایه‌رکاب بودن ۱۳۹۴/۹/۴	از دست ندادن تحرک و دوری از تن‌آسایی ۱۳۸۶/۲/۳۱
		تلاش در جهت تحقق منظومه آرمانی اسلام ۱۳۹۲/۵/۶	تلاش در جهت تحقق منظومه آرمانی اسلام ۱۳۹۲/۵/۶
		آمادگی و حضور دائمی ۱۳۶۸/۶/۴	استمرار روحیه تکلیف‌گرایی دوران بسیج دانشجویی از طریق اتصال به عقاید دینی ۱۳۹۷/۳/۷
	تعریف نقش آفرینی	تلاش در جهت تحقق منظومه آرمانی اسلام ۱۳۹۲/۵/۶	توأم کردن ایمان و عمل مجاهدانه ۱۳۸۹/۸/۲
			استحکام روزه‌به‌روز موانع در مقابل دشمن از طریق تعمیق معارف دینی و انقلابی ۱۳۸۰/۲/۱۶
			عدم نگاه صنفی در حل مسائل ۱۳۸۷/۲/۱۴
بصیرت، اخلاص و عمل بهنگام ۱۳۸۹/۸/۲			
نقش آفرینی			نقش آفرینی
فهم دقیق از تعریف و الزامات نقش آفرینی	تعریف نقش آفرینی	نقش آفرینی	
	الزامات اساسی نقش آفرینی	نقش آفرینی	

		رعایت اخلاق اسلامی در عرصه نقش‌آفرینی ۱۳۹۲/۸/۲۹
قالب‌های نقش‌آفرینی	شناخت و حل مسئله	بحث و مطالعه و تبادل نظر حول موضوعات اساسی ۱۳۹۲/۵/۶
		شناخت، حل مسائل و عدم اکتفا به انتقاد و مطالبه ۱۳۹۲/۵/۶
		حضور فکری و فیزیکی در مسائل عمومی کشور و ارائه پیشنهاد به دستگاه‌ها ۱۳۹۱/۵/۱۶
	تصمیم‌گیری و اقدام	اقدام سنجیده در قالب تصمیم‌گیری از طریق کانون‌های تصمیم و اقدام ۱۳۹۱/۵/۱۶
	مطالبه، انتقاد و گفتمان‌سازی	مطالبه‌گری عاقلانه ۱۳۸۶/۷/۱۷
		استدلال و صحت منطقی در انتقاد ۱۳۸۰/۲/۱۶
		مطالبه‌گری آرمان‌ها ۱۳۹۹/۲/۲۸
		بسترسازی حضور مسئولین در دانشگاه‌ها ۱۳۹۱/۵/۱۶
		تصمیم‌سازی برای مسئولین از طریق گفتمان‌سازی و مطالبه‌گری ۱۳۸۷/۲/۱۴
	عرصه‌های نقش‌آفرینی	نقش‌آفرینی علمی
کار علمی جهادی ۱۳۹۲/۵/۶		
نقش‌آفرینی سیاسی		نقش‌آفرینی سیاسی همراه با هوشیاری مضاعف ۱۳۸۶/۲/۳۱
		مهیاکردن محیط بحث و استدلال ۱۳۸۶/۷/۱۷
		ایجاد هسته‌های مقاومت در جهان ۱۳۸۶/۲/۳۱
		انتقال اشعه و نور انقلاب و نظام اسلامی به دور دست‌های جهان ۱۳۹۳/۹/۶
		ایستادگی در مقابل تهاجم‌های گوناگون سیاسی، تبلیغاتی، روانی و احیاناً نظامی ۱۳۸۷/۲/۱۴
		تفهم منطقی‌بودن مواضع سیاسی ۱۳۹۴/۹/۴
		پیش‌گامی و نوآوری در عرصه علم، سیاست و دین‌داری ۱۳۸۵/۶/۱
نقش‌آفرینی اقتصادی		نقش‌آفرینی در رشد اقتصادی، پیشرفت علمی و افزایش اتحاد ملی ۱۳۸۷/۹/۲۴
نقش‌آفرینی فرهنگی	ایجاد مجموعه معرفت‌ها، روش‌ها و منش‌های تضمین‌کننده حرکت پایدار اسلامی ۱۳۹۰/۴/۱۳	
	ایجاد اتحاد و همبستگی بین مردم ایران و ملت‌های مسلمان ۱۳۸۶/۲/۳۱	

		جهت‌دهی به دانشگاه‌ها از طریق جذب قشر خاکستری ۱۳۷۶/۱۱/۱۱
		نخبه‌پروری علمی و سیاسی ۱۳۸۶/۷/۱۷
	نقش‌آفرینی تربیتی	قراردادن محیط علمی دانشگاه در تیررس دین و سیاست ۱۳۸۶/۷/۹
مضمون فراگیر: فرهنگ و ویژگی‌های متمایزکننده		
ویژگی‌های فردی	حضور داوطلبانه	آمدگی و حضور داوطلبانه در میدان ۱۳۸۵/۶/۱
	آگاهی و فداکاری	حضور آگاهانه و فداکارانه ۱۳۸۰/۲/۱۶
	نیت الهی	خستگی‌ناپذیری و هدف‌والای الهی ۱۳۹۴/۹/۴
	فرهنگ ناب بسیجی	عدم خلط بین دوگان‌های مشابه در فرهنگ بسیجی ۱۳۹۰/۹/۶
	شرح صدر	شرح صدر در مواجهه با افراد غیر هم‌فکر ۱۳۹۱/۵/۱۶
	عزم راسخ	قدرت اراده ۱۳۸۰/۲/۱۶
ویژگی‌های تشکیلاتی	اندیشه‌ورزی	حرکت مبتنی بر اندیشه‌ورزی و اتاق فکر ۱۳۸۶/۲/۳۱
	ارتباط سازنده با سایرین	جلوگیری از کدورت در اختلاف نظرات طیف‌های دانشجویی ۱۳۹۲/۵/۶
		عدم رقابت با سایر تشکل‌های دانشجویی به معنای سخیف آن ۱۳۷۷/۷/۱۴
	روحیه انقلابی	روحیه انقلابی، آمدگی عمومی و وحدت کلمه ۱۳۶۸/۷/۵
		استمرار عمل تا تحقق نتیجه ۱۳۸۶/۷/۱۷
آفت‌ها	دنیازدگی	مبتلا نشدن به زرق‌وبرق دنیا و ضعف اراده و انگیزه ۱۳۹۴/۹/۴
	ریاکاری	عدم ریاکاری ۱۳۹۱/۹/۱
	غرور	توکل و عدم غرور ۱۳۹۴/۹/۵
	غفلت	نگاه دقیق و عدم غفلت ۱۳۹۴/۹/۵
مضمون فراگیر: عناصر مقوم بسیج دانشجویی		
ساختار و نیروی انسانی	اتحاد تشکیلاتی و گزینش قوی	اتحاد سازمانی و تشکیلاتی و گزینش افراد باصلاحیت و جلوگیری از ورود نفوذی‌ها به بسیج ۱۳۸۶/۲/۳۱
بدنه دانشگاه	اساتید	ارتباط مستحکم با اساتید ارزشی و انقلابی ۱۳۹۲/۵/۶
	دانشجویان	جهت‌دهی به دانشگاه‌ها از طریق جذب قشر خاکستری ۱۳۷۶/۱۱/۱۱

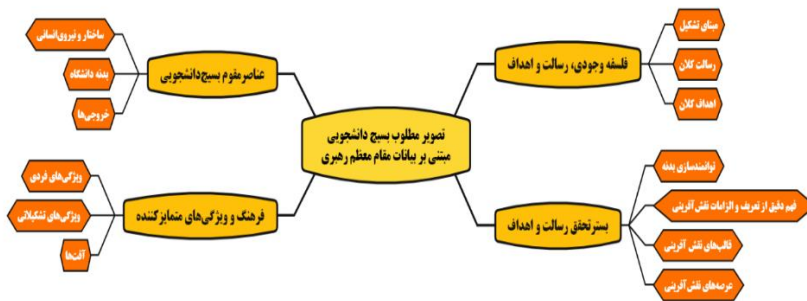

	محیط علمی	قراردادن محیط علمی دانشگاه در تیررس دین و سیاست ۱۳۸۶/۷/۹
خروجی‌ها	محصول	شناخت و حل مسائل و عدم اکتفا به انتقاد و مطالبه ۱۳۸۶/۷/۱۷
	اقدام	انتشار مکتوبات غنی و پرمایه ۱۳۸۶/۲/۳۱
	موضع‌گیری	اقدام سنجیده در قالب تصمیم‌گیری از طریق کانون‌های تصمیم و اقدام ۱۳۹۱/۵/۱۶
		تفهم منطقی‌بودن مواضع سیاسی ۱۳۹۴/۹/۴

۵- بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۵-۱- بحث

از مجموع اسناد موجود از اندیشه مقام معظم رهبری نسبت به بسیج دانشجویی تا به این مرحله از پژوهش می‌توان تصویر مطلوبی از این نهاد انقلابی ترسیم نمود که راهگشای تمام تصمیم‌گیری‌ها، تغییرات و تحولات لازم در آن می‌باشد. این تصویر مطلوب دربردارنده چهار جزء اساسی است که عبارت‌اند از: فلسفه وجودی، رسالت و اهداف، بستر تحقق رسالت و اهداف، فرهنگ و ویژگی‌های متمایزکننده و عناصر مقوم.

شکل ۳. مؤلفه‌های تصویر مطلوب از تشکل بسیج دانشجویی تراز مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری

فلسفه وجودی و رسالت و اهداف مبنایی‌ترین جزء تصویر مطلوب و زیربنای هر فعالیت پژوهشی در مورد بسیج دانشجویی است. سپس بر اساس این مبنا، اقداماتی که لازم است تا رسالت و اهداف ترسیم شده، محقق شوند جزء دوم تصویر مطلوب را در بر می‌گیرد. تمام اقدامات بسیج دانشجویی بر فرهنگی درونی استوار است که جهت‌دهنده اصلی حرکت

می‌باشد و تأثیر ناخودآگاه بر تمام کنش‌ها دارد. بی‌گمان پاره‌ای از ارزش‌ها می‌تولند در درون اعضای خود همانند ایستار ذهنی بر تصمیم مشارکت یا عدم مشارکت در کنش‌های واقعی در جامعه تأثیر بگذارد (نوروزی و مرندی، ۱۴۰۰: ۸۱). به همین دلیل سومین جزء تصویر مطلوب را فرهنگ و ویژگی‌های متمایزکننده بسیج دانشجویی در بر می‌گیرد و در چهارمین جزء تصویر مطلوب به عناصر مقوم بسیج دانشجویی پرداخته می‌شود. در این جزء، عناصر و ارکان اصلی تشکیل‌دهنده بسیج دانشجویی تعیین می‌شوند تا در ایجاد هر نوع تغییر و تحولی بدانیم عناصر هدف چه مواردی می‌باشند.

۵-۲- نتیجه‌گیری

مبنای تشکیل^۱ بسیج دانشجویی هویت دانشجویی و مردمی آن است. بسیج دانشجویی گرچه ریشه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی داشته و از محاسن این انتساب بهره‌مند می‌شود؛ ولی نظامی نیست و بعد دانشجویی خود را حفظ می‌کند. مردمی بودن بسیج دانشجویی نیز باعث می‌شود اضافه بر هویت مردمی، به‌عنوان نماینده‌ای از مردم در عرصه‌های مختلف حضور داشته باشد. به همین دلیل اولاً محدود به زمان و نیاز خاص نبوده و آمادگی تأمین هر نیازی در هر زمانی را دارد و ثانیاً محدود به جریان سیاسی خاص نبوده و فراجناحی و طبق مصالح مردم عمل می‌کند.

رسالت^۲ کلان بسیج دانشجویی حفظ موجودیت انقلاب اسلامی است و با توجه به گستردگی عرصه‌های موردنیاز انقلاب اسلامی، نقش‌آفرینی و به میدان آمدن در تمام چالش‌های اساسی زندگی جزء لاینفک رسالت‌های بسیج دانشجویی قرار گرفته و تمام چالش‌ها را مدنظر خود دارد. حفظ موجودیت انقلاب اسلامی منوط به اثبات حقانیت و کارآمدی نظام اسلامی است و در این راستا بسیج دانشجویی به‌عنوان پشتوانه مسئولین عمل می‌کند نه آنکه صرفاً عادت بر انتقاد داشته باشد و انتقاد و مطالبه‌گری خود را نیز ناظر به این رسالت تعریف می‌نماید.

بنابراین، اهداف کلان بسیج دانشجویی، «شرکت در پیشرفت مادی ملت و کشور»، از طریق فراگیری دانش، ساخت علمی فکری و روحی دانشجویان و روشن کردن چراغ ایمان و هدایت در دانشگاه و «پیکار فکری، فرهنگی و عقلانی» از طریق جلوگیری از دست‌اندازی دشمن به دانشگاه و کشور می‌باشد.

1 - Mission statement

2 - Prophecy

تحقق این رسالت و اهداف نیازمند نقش‌آفرینی^۱ آگاهانه و دقیق بسیج دانشجویی است. لیکن این نقش‌آفرینی توسط سرمایه اصلی بسیج دانشجویی یعنی بدنه دانشجویی صورت می‌گیرد و به‌صورت ابلاغی و دستوری انجام نمی‌شود؛ لذا توانمندسازی بدنه بسیج دانشجویی لازمه جدی تحقق رسالت و اهداف است.

توانمندسازی بدنه دانشجویی در سه بعد «بینشی بصیرتی»، «گرایشی اخلاقی» و «رفتاری مهارتی» ضروری است تا توانایی‌های لازم جهت نقش‌آفرینی جامع این بدنه را فراهم آورد. بدنه دانشجویی باید در بعد بینشی بصیرتی، اولاً اسلام و انقلاب اسلامی را عمیقاً درک کند و ریشه و مبانی فکری و منطقی انقلاب را از طریق تقویت مطالعات فکری و شناخت جایگاه خود در نسبت با این پدیده در عمق جان خود نفوذ دهد. سپس به شناخت دشمن و توطئه‌های دائمی و بی‌وقفه او پرداخته و در این راه از تاریخ مبارزه جبهه حق و باطل درس گرفته و سیره مبارزاتی شهدای راه حق را سرلوحه تجارب خود قرار دهد. سپس با مجهز شدن به این ابزارهای اندیشه‌ای به میدان شناخت مسئله^۲ وارد شده و مسائل روز کشور و جهان را با معرفتی عمیق که نشئت‌گرفته از مطالعات اسلامی و دشمن‌شناسی وی می‌باشد را درک، تحلیل و مورد توجه و نظارت مستمر قرار دهد.

بدنه دانشجویی در بعد گرایشی اخلاقی، باید عیار خلوص خود را در پیچیدگی‌های جنگ امروز که بسیار مشکل‌تر و پیچیده‌تر از جنگ سخت است، بالا برده تا بتواند حقایق مسائل را با چشمانی بصیر و بینا مورد نظر قرار دهد. مهم‌ترین راهکار بالابردن عیار خلوص می‌تواند در اولویت قراردادن تقوا و طهارت (گناه نکردن) و انجام کار فقط برای خدا و محض انجام وظیفه، نه برای مال و ثروت و نام و مقام و قضاوت تاریخ و انگیزه‌های نفسانی و ... باشد. با توجه به سختی‌های این مسیر و خطرات فوق‌العاده موجود در آن، مراقبت و تعاون در دین‌داری و معنویت یکدیگر و کمک کردن به یکدیگر در این مسیر، جزء شروط اساسی طی طریق می‌باشد.

در بُعد رفتاری و مهارتی مهم‌ترین خطری که حرکتهای دانشجویی را تهدید می‌کند تن‌آسایی و ازدست‌دادن تحرک بر اساس اولویت‌دادن به خود در مقابل عموم است؛ بنابراین؛ تمرین رفتاری لازم برای بدنه دانشجویی تقدم خواسته‌های عمومی بر خواسته‌های شخصی و پابه‌رکاب بودن و کمر بسته انجام تکلیف بودن است.

1 - Role-Playing

2 - Diagnosing issues

نقش آفرینی بسیج دانشجویی به معنای انجام صرفاً یک یا چند تکلیف نیست؛ بلکه تلاش بی‌وقفه در جهت تحقق منظومه آرمانی اسلام معنای اصلی نقش آفرینی می‌باشد. در این تعریف؛ توجه به منظومه آرمانی محور اصلی است و تا وقتی که فهمی از منظومه آرمانی اسلام به وجود نیاید و مورد هدف فعالیت‌های بسیج دانشجویی قرار نگیرد، نقش آفرینی معنادار نخواهد بود گرچه اقدامات متعددی نیز انجام شود.

ورود در عرصه نقش آفرینی غیر از فهم کلان‌نگر و منظومه‌ای، نیازمند الزامات اساسی دیگری است که از جمله آن‌ها «آمادگی و حضور دائمی»، «توأم کردن ایمان و عمل مجاهدانه»، «بصیرت، اخلاص و عمل بهنگام»، «استمرار روحیه تکلیف‌گرایی دوران دانشجویی»، «رعایت اخلاق اسلامی در عرصه نقش آفرینی» و «تعمیق معارف دینی و انقلابی» است.

نقش آفرینی بسیج دانشجویی منحصر در یک یا دو قالب خاص نیست و اضافه بر قالب‌های مطالعاتی و نظری در حیطه شناخت مسئله، در عرصه حل مسائل نیز گام بر می‌دارد و در موارد موردنیاز منجر به تصمیم‌گیری و اقدام‌های مستقیم نیز می‌شود. نتایج بررسی‌های علمی و شناخت مسائل قطعاً می‌تواند راهگشای بسیاری از مسئولین در اداره امور کشور باشد به همین دلیل بسیج دانشجویی باید قالب مطالبه‌گری، گفتمان‌سازی و حتی انتقاد سازنده را به‌عنوان قالب اثرگذار دیگر در دستور کار نقش آفرینی خود قرار دهد.

همان‌طور که از فلسفه وجودی بسیج دانشجویی برمی‌آید، نقش آفرینی بسیج دانشجویی محدود به هیچ عرصه خاصی نمی‌باشد و تمام عرصه‌های موردنیاز مردم و انقلاب اسلامی را در برمی‌گیرد. نقش آفرینی علمی و تصرف عرصه‌های علمی، فناوری و نوآوری‌ها و آفاق شناخته‌نشده علم از طریق کار جهادی علمی، نقش آفرینی سیاسی با هوشیاری مضاعف و ایستادگی در مقابل تهاجم‌های گوناگون سیاسی، تبلیغاتی، روانی دشمن و تفهیم منطقی بودن مواضع سیاسی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان بستر انقلاب اسلامی باهدف انتقال اشعه و نور انقلاب و نظام اسلامی به دوردست‌های جهان و ایجاد هسته‌های مقاومت در جهان، نقش آفرینی در رشد اقتصادی، نقش آفرینی فرهنگی توسط ایجاد مجموعه معرفت‌ها، روش‌ها و منش‌های تضمین‌کننده حرکت پایدار اسلامی، ایجاد اتحاد و همبستگی بین مردم ایران و ملت‌های مسلمان و جهت‌دهی به دانشگاه‌ها از طریق جذب قشر خاکستری و نقش آفرینی تربیتی از طریق نخبه‌پروری از جمله عرصه‌های این نقش آفرینی محسوب می‌شوند.

بسیج دانشجویی با بهره‌مندی از فرهنگی خاص از ویژگی‌هایی برخوردار است که منجر به تمایز آن از مجموعه‌های مشابه شده است؛ لذا حفظ این ویژگی‌ها و تقویت آن‌ها، در

حقیقت رمز موفقیت و استمرار حرکت بسیج دانشجویی محسوب می‌شود. افراد حاضر در بسیج دانشجویی، باهدف والای الهی و نیت خاص برای خدا، به‌صورت داوطلبانه و آگاهانه در میدان حاضر و آماده‌اند و حضور خود را بر فداکاری بنا نهاده‌اند؛ لذا خستگی‌ناپذیر می‌باشند. این افراد ضمن مقابله آگاهانه با دشمنان، نسبت به افکار غیرهمسو سعه‌صدر دارند و دائماً بر فرهنگ بسیجی خود نظارت دارند تا با دوگان‌های مشابه خلط صورت نگیرد.

فراتر از افراد، بر تشکیلات بسیج دانشجویی نیز فرهنگ‌هایی غالب است. بسیج دانشجویی هر حرکتی را مبتنی بر اندیشه‌ورزی^۱ و اتاق فکر^۲ پیش می‌برد و در راستای انجام مأموریت‌های خود، ضمن حفظ مواضع ارزشی و اصولی خود، ارتباط سازنده و به دور از کدورت و رقابت ناپسند با سایر تشکیلات‌ها را دارد و با این روحیه انقلابی، ایجاد وحدت کلمه را سرلوحه تعاملات خود با سایرین قرار می‌دهد.

عناصر مقوم بسیج دانشجویی آن عناصری می‌باشند که عدم توجه به آن‌ها به معنای غفلت از رکنی از ارکان تشکیل‌دهنده بسیج دانشجویی است. تغییر در عناصر مقوم شرط لازم تحقق هر نوع تغییری در بسیج دانشجویی است به همین دلیل است که نمی‌توان از آن غفلت نمود. «ساختار^۳ و نیروی انسانی^۴»، «بدنه دانشگاهی^۵» و «خروجی‌ها^۶» سه عنصر اصلی مقوم بسیج دانشجویی می‌باشند.

مقصود از نیروی انسانی، افراد دخیل در ستاد سازمان بسیج دانشجویی، معاونت‌ها، نواحی دانشجویی و دفاتر می‌باشند. نسبت میان این افراد و وظایف و حقوق هر یک از طریق ساختار مشخص می‌شود؛ لذا ساختار در عناصر مقوم بسیج دانشجویی نقشی اساسی و محوری دارد که می‌تواند منجر به استفاده بهینه یا هدر رفت انرژی نیروی انسانی شود.

بدنه دانشگاهی عنصر دوم مقوم بسیج دانشجویی است و دربردارنده اساتید دانشگاه، محیط دانشگاه و بدنه دانشجویی یعنی حوزه‌ها، پایگاه‌ها و دانشجویان می‌باشد.

مقصود از خروجی‌های بسیج دانشجویی نیز هر نوع محصول اعم از محصولات مکتوب و غیرمکتوب، هر نوع اقدام اعم از دوره، اردو، اقدام‌های میدانی و ... و هر نوع موضع‌گیری اعم از موضع‌گیری‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و ... می‌باشد.

1 - Thinking

2 - Think Room

3 - Structure

4 - Manpower

5 - Academic body

6 - Outputs

مجموع این عناصر در کنار هم بسیج دانشجویی را تشکیل داده و قطعاً زمانی می‌توانیم تحول در بسیج دانشجویی را شاهد باشیم که تمام این عناصر را به‌عنوان واحدهای هدف تحول مورد توجه قرار داده باشیم.

۳-۵- پیشنهادها

مبتنی بر یافته‌های پژوهش و در راستای توسعه کاربردی نتایج و متناسب باهدف پژوهش در ارائه تصویر مطلوب بسیج دانشجویی تراز مبتنی بر بیانات مقام معظم رهبری، پیشنهادهای ذیل برای مدیران و مسئولان بسیج دانشجویی و پژوهشگران علاقه‌مند به این حوزه موضوعی ارائه می‌گردد:

۱. تبدیل مضامین پایه به‌دست‌آمده در این تحقیق، به شاخص‌های ارزیابی و اثرسنجی فعالیت‌های نواحی، حوزه‌ها و پایگاه‌های بسیج دانشجویی سراسر کشور؛
۲. بازطراحی ساختار بسیج دانشجویی شامل معاونت‌ها، مدیریت‌ها، شرح وظایف و ... بر اساس نظام‌واره انتظارات مقام معظم رهبری؛
۳. ارزیابی کارایی و اثربخشی اسناد بالادستی بسیج دانشجویی (از جمله سند اعتلای بسیج) مبتنی بر نظام‌واره تبیین شده در این پژوهش؛
۴. دستورگذاری خط‌مشی‌های پشتیبان توسط سازمان بسیج مستضعفین مبتنی بر رهیافت‌های نظری پژوهش حاضر؛
۵. تنظیم سیاست‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی دفتر نهاد نمایندگی ولی‌فقیه در دانشگاه‌ها بر اساس انتظارات مقام معظم رهبری از تشکلهای دانشجویی؛
۶. بازطراحی سند جامع رشد و کادرسازی بسیجیان دانشجو بر اساس شایستگی‌های دانشجوی تراز مبتنی بر تصویر مطلوب استخراج‌شده از اندیشه مقام معظم رهبری؛
۷. بومی‌سازی سؤالات و مؤلفه‌های فرم‌های اشراف فرماندهی کل از بسیج دانشجویی بر اساس مضامین به‌دست‌آمده در پژوهش حاضر؛
۸. قراردادن سرفصل‌آشنایی با بسیج دانشجویی تراز مبتنی بر اندیشه مقام معظم رهبری در سرفصل‌های دوره‌های تربیتی آموزشی بسیج دانشجویی در سیر رشد تمام‌اعضاء ورودی بسیج دانشجویی؛

۶- منابع

۶-۱- منابع فارسی

مقاله‌ها

- ۱) ابوالحسنی، سید رحیم (۱۳۸۸)؛ «کارکردهای تشکل‌های دانشجویی»، فصلنامه سیاست، ۳۹(۴)، ۱-۲۳.
- ۲) پرهوده، فرزاد؛ عرفانی، نصراله؛ پرهوده، فریاد (۱۴۰۱). «تأملی بر رویکرد پژوهش کیفی با تأکید بر روایی و پایایی». پویش در آموزش علوم انسانی، ۸(۲۸)، ۱۹-۴۴.
- ۳) حسنی آهنگر، محمدرضا؛ تولایی، روح‌الله؛ احمدی، محمد میلاد (۱۴۰۱). «الگوی بومی مدیریت راهبردی تحوّل مبتنی بر منظومه فکری رهبر معظم انقلاب». فصلنامه مدیریت اسلامی، ۳۰(۱)، ۳۵-۸۲.
- ۴) خیری، حسن؛ پوریانی، محمدحسین؛ عین‌القضاتی، پیمان (۱۴۰۱). «تحلیل جامعه‌شناختی عوامل سیاسی، اقتصادی موثر بر جنبش دانشجویی پس از انقلاب اسلامی (از سال ۵۷ تا ۱۳۹۹)». فصلنامه علمی پژوهش‌های انقلاب اسلامی، ۱۱(۲)، ۷۷-۱۰۱.
- ۵) رنجبران، داود (۱۳۹۴)؛ «بررسی میزان تفاوت تولدایی‌بالقوه و بالفعل تشکّل‌های دانشجویی در تأثیرگذاری مهندسی فرهنگی در دانشگاه از نگاه دانشجویان». فرهنگ در دانشگاه اسلامی، ۵(۱۴)، ۳۷-۵۴.
- ۶) سبحانی، فر، محمدجواد؛ ولیان، باقر؛ شهبازی، بهروز (۱۳۹۴)؛ «بررسی عملکرد سازمان بسیج دانشجویی در مقابله با تهدیدات نرم (مورد مطالعه: استان لرستان)». پاسداری فرهنگی انقلاب اسلامی، ۵(۱۱)، ۲۶۰-۲۱۳.
- ۷) سرایی، حسن و قاسمی، زهرا (۱۳۸۱)؛ «گونه‌شناسی انجمن‌های داوطلبانه در ایران (پژوهشی در انجمن‌های حمایتی)»، جامعه‌شناسی ایران، ۱۶(۴)، ۲۶-۵۶.
- ۸) سرحدی، رضا؛ اسلامی، روح‌اله؛ تابعی، ملیحه (۱۴۰۰). «آسیب‌شناسی نهادگرایانه مشارکت تشکّل‌های دانشجویی با تأکید بر رشد مشارکت اجتماعی». مطالعات فرهنگی و ارتباطات.
- ۹) شریفی، سید مهدی؛ قربانی، آرش؛ سلیم، حجت (۱۳۹۸)؛ «ارائه الگوی مدیریت در تشکّل‌های مردمی؛ مطالعه موردی بسیج دانشجویی». دو فصلنامه اسلام و مدیریت، ۸(۱۵-۱۶)، ۷۱-۹۱.
- ۱۰) شیروودی، مرتضی (۱۳۹۱)؛ «توان‌سنجی گفتمان‌های جنبش دانشجویی ایران معاصر»، پژوهش‌نامه انقلاب اسلامی، ۲(۵)، ۶۷-۸۹.

- ۱۱) طهماسبی بلوک‌آباد، رضا و کمیلی فرد، سید مجتبی (۱۳۹۵)؛ «ارائه الگوی عملکرد برای تشکل‌های دانشجویی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری (دام‌ظله)». مطالعات راهبردی بسیج، ۱۹(۷۲)، ۳۱-۵۵.
- ۱۲) ظفری، حسین؛ پور عزت، علی‌اصغر؛ ذوالفقارزاده، محمدمهدی؛ همایون، محمدهادی (۱۳۹۶)؛ «مختصات یابی از تصویر مطلوب حکمرانی زمینه‌ساز ظهور». فصلنامه مدیریت اسلامی، ۲۵(۴)، ۱۱-۴۰.
- ۱۳) عابدی جعفری، حسن؛ تسلیمی، محمد سعید؛ فقیهی، ابوالحسن؛ شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰)؛ «تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی». اندیشه مدیریت راهبردی (اندیشه مدیریت)، ۵(۲)، ۱۹۸-۱۵۱.
- ۱۴) عاشوری، مهدی و قائد علی، حمیدرضا (۱۳۹۲)؛ «چالش‌ها و مشکلات مدیریت تشکل‌های دانشجویی». مدیریت در دانشگاه اسلامی، ۲(۵)، ۱۰۷-۱۲۶.
- ۱۵) کچویان، حسین و کلانتری، عبدالحسین (۱۳۹۳)؛ «مفهوم‌سازی گفتمانی جنبش دانشجویی در ایران (مطالعه موردی دفتر تحکیم وحدت)». فصلنامه سیاست، ۴۴(۲)، ۲۴۹-۲۱۹.
- ۱۶) مطلبی، مسعود و بیژن، عارف (۱۳۹۶)؛ «آسیب‌شناسی اصالت و استقلال جنبش دانشجویی در ایران معاصر». فصلنامه مطالعات بین‌المللی، ۱۴(۳)، ۷۱-۹۴.
- ۱۷) نائینی، علی‌محمد (۱۳۸۸)؛ «ابعاد تهدید نرم در استراتژی امنیت ملی امریکا». مطالعات عملیات روانی، ۲۱(۶)، ۲۴-۶۰.
- ۱۸) نقیب‌زاده، احمد و جانزاده، علیرضا (۱۳۹۰)؛ «بررسی تطبیقی تشکل‌های دانشجویی در فرانسه و ایران». فصلنامه سیاست، ۴۱(۴)، ۳۰۳-۳۲۲.
- ۱۹) نوروزی، مجتبی و مرندی، زهره (۱۴۰۰). «بررسی مشارکت سیاسی تشکل‌های دانشجویی دانشگاه‌های شهرکرد بر مبنای نظریه الزام سیاسی». پژوهش‌نامه فرهنگ و معارف دینی، ۳۹(۴)، ۷۰-۸۲.

منابع اینترنتی:

- ۲۰) بیانات مقام معظم رهبری، از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۹، از طریق سایت www.khamenei.ir در تاریخ‌های: ۱۳۶۸/۴/۶ - ۱۳۶۸/۶/۴ - ۱۳۶۸/۷/۵ - ۱۳۶۸/۸/۱۰ - ۱۳۶۸/۸/۱۰ - ۱۳۷۵/۶/۸ - ۱۳۷۶/۹/۵ - ۱۳۷۶/۱۱/۱۱ - ۱۳۷۷/۷/۱۴ - ۱۳۸۰/۲/۱۶ - ۱۳۸۴/۳/۵ - ۱۳۸۵/۸/۱۸ - ۱۳۸۵/۶/۱ - ۱۳۸۶/۲/۳۱ - ۱۳۸۶/۷/۹ - ۱۳۸۶/۷/۱۷ - ۱۳۸۷/۲/۱۴ - ۱۳۸۷/۹/۲۴ - ۱۳۸۸/۱۱/۶ - ۱۳۸۹/۸/۲ - ۱۳۸۹/۹/۴ - ۱۳۹۰/۴/۱۳ - ۱۳۹۰/۵/۱۵ - ۱۳۹۰/۷/۲۲ - ۱۳۹۰/۹/۶ - ۱۳۹۱/۵/۱۶ - ۱۳۹۱/۹/۱ - ۱۳۹۲/۵/۶

۱۳۹۲/۸/۲۹ - ۱۳۹۳/۹/۶ - ۱۳۹۴/۸/۱۲ - ۱۳۹۴/۹/۵ - ۱۳۹۵/۹/۳ - ۱۳۹۷/۳/۷ -
۱۳۹۷/۷/۱۲ - ۱۳۹۸/۳/۱ - ۱۳۹۹/۲/۲۸ .

۶-۲- منابع لاتین

Articles

- 1) Bloemer, J., De Ruyter, K., & Peeters, P. (1998). Investigating drivers of bank loyalty: the complex relationship between image, service quality and satisfaction. *International Journal of bank marketing*.
- 2) Bromley, D. B. (2001). Relationships between personal and corporate reputation. *European journal of marketing*.
- 3) Gordon, C. W., & Babchuk, N. (1959). A typology of voluntary associations. *American Sociological Review*, 22-29.

Books

- 1) Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. sage.
- 2) David, F. R. (2011). *Strategic management concepts and cases*. Prentice hall.
- 3) Dunkel, N. W., Schuh, J. H., & Chrystal-Green, N. E. (2014). *Advising student groups and organizations*. John Wiley & Sons.
- 4) Janse, M. (2022). *Voluntary associations and political participation*. In *Popular Agency and Politicisation in Nineteenth-Century Europe* (pp. 193-211). Palgrave Macmillan, Cham.
- 5) Namazi, B. (2002). *Investigating the status of volunteer people's organizations in the Islamic Republic of Iran. Municipalities*.
- 6) Smith, C. E., & Freedman, A. E. (1972). *Voluntary associations; perspectives on the literature*. Harvard University Press.

